

## Nyt om miljø &amp; udvikling

92-gruppen er et samarbejde mellem 19 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppens organisationer arbejder aktivt med opfølgningen af Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg 2002 og andre sager vedrørende internationalt miljø og udvikling.

## 92-gruppen

c/o Mellempøkeligt Samvirke

Borgergade 14

1300 København K

T 77 31 00 06

F 77 31 01 11

E jnordbo@ms.dk

www.92grp.dk

TORS DAG D. 27.03.2003

EU-TOPMØDE BEKRÆFTER MILJØMÅL 1

UKLART HVOR LANGT DANMARK VIL GÅ I WTO-FORHANDLINGER 2

KONFRONTATIONER I KLIMA-MARATHON 3

SMV-RESSOURCEN I MILJØBISTANDEN 4

DANSK INDUSTRI SÆTTER PRIS PÅ KLIMAET 5

IRAK-KRIGEN I ET HUMANITÆRT PERSPEKTIV 5

SVIGTER DANMARK EU'S NYE NABOER? 6

ARRANGEMENTER 7

REDAKTION 8

## EU-topmøde bekræfter miljømål - hvem skal sikre deres gennemførelse?

Af Minchael Minther og Pia Olsen, Danmarks Naturfredningsforening

*"bæredygtig udvikling sat på sporet igen, men der mangler et effektivt lokomotiv"*

På EU-topmødet den 21. marts bekræftede regeringslederne de generelle miljømål fra EU-strategien for bæredygtig udvikling. De vedtog samtidig en række overordnede retningslinier for EU's opfølgning på verdenstopmødet i Johannesburg. Efter sidste års topmødefiasco i Barcelona er EU-strategien for bæredygtig udvikling sat på sporet igen, men der mangler et effektivt lokomotiv.

*"Desværre må det konstateres, at regeringslederne stikker hovedet i busken"*

Forårstopmødet bekræfter, at EU vil sikre en effektiv opfølgning på de nye mål fra Johannesburg, herunder en effektiv opfølgning af bistandsmålet på mindst 0,7 % af BNP. Der følges imidlertid ikke op på EU-strategiens krav om en tidsplan for opnåelse af bistandsmålet. Regeringslederne vil desuden videreudvikle og gennemføre EU's globale vand- og energi-initiativer, men uden at forholde sig til de finansielle aspekter. Uden nærmere definition satser de også på, at EU skal gå i spidsen for udviklingen af den tiårige ramme for programmer for bæredygtigt forbrug og produktion.

Desværre må det konstateres, at regeringslederne stikker hovedet i busken, når det kommer til EU's mål om en bæredygtig landbrugspolitik, både med hensyn til midtvejs-

reformen af landbrugspolitikken og landbrugsforhandlingerne i WTO. Landbrugspolitikken blev drøftet på topmødet, men det var på grund af et krav fra Italiens Berlusconi om at få eftergivet en milliardbøde til EU for overproduktion af mælk.

Et af de mere perspektivrige resultater fra topmødet er opfordringen om at styrke Cardiff-processen for miljøintegration gennem opstilling af sektorspecifikke mål for afkobling mellem vækst og miljøbelastning, forbedrede miljøindikatorer og kortlægning af god praksis. Danmark har været en af de stærkeste fortalere for Cardiff-processen, og derfor vil det kun være naturligt, at Danmark snarest udvikler nationale sektorspecifikke mål for afkobling.

*"Samlet set efterlader forårstopmødet mange huller og uklarheder."*

Samlet set efterlader forårstopmødet mange huller og uklarheder. Der mangler i høj grad et effektivt lokomotiv, som mellem topmøderne kan sikre fremdrift og sammenhæng i processen. Hverken EU's udenrigsministre eller Kommissionen har leveret en overbevisende indsats. Til gengæld har EU's miljøministre gjort en hæderlig indsats, og de bør så vidt muligt påtage sig rollen som lokomotiv for processen.

## Uklart hvor langt Danmark vil gå i WTO-forhandlinger

*Af John Nordbo, 92-gruppen*

En udlænding ved navn Harbinson kom til at spille en hovedrolle, da Folketinget diskuterede Danmarks forhandlings-linie i WTO i går. Harbinson, som er formand for den forhandlings-gruppe i WTO, som har med landbrug at gøre, har nemlig fremlagt et kompromisforslag, som går ud på, at de rige lande skal:

- afskaffe den særlige eksportstøtte til landbrugsvarer i løbet af 9 år,
- halvere de mest handelsforvridende dele af den hjemlige landbrugsstøtte i løbet af 5 år,
- samt halvere tolden på landbrugsvarer i løbet af 5 år.

*"selv om 80% af gevinsterne forventes at ligge i de rige lande, har ulandene accepteret"*  
*"Men det har EU ikke"*

Forslaget vil ifølge beregninger fra Fødevareøkonomisk Institut betyde velfærdsgevinster i størrelsesordenen 100 mia. \$ om året. Selv om 80% af gevinsterne forventes at ligge i de rige lande, har ulandene accepteret Harbinsons forslag som grundlag for videre forhandlinger.

Men det har EU ikke, og den danske fødevareminister tilsyneladende heller ikke. Mariann Fischer Boel har betegnet Harbinsons forslag som "for vidtgående", "voldsomt" og "lemlestende". – Selv om der har været fuldstændig enighed i

Folketinget om, at EU's landbrugsstøtte skal afskaffes. I gårsdagens debat forsøgte en række partier at få afklaret, hvad der mere præcist er regeringens linie i denne sag, ligesom man forsøgte at få Danmark til aktivt at støtte Harbinsons forslag som forhandlingsgrundlag. Andre partier nøjedes med at lægge afstand til fødevareministerens udtalelser.

*"folketingsvedtagelse, [...] men uden klare tidsfrister."*

Debatten vil på tirsdag blive fulgt op af en folketingsvedtagelse, som opfordrer regeringen til at arbejde for afskaffelse af handelsforvridende landbrugsstøtte, men uden klare tidsfrister. Folketingsvedtagelsen vil i øvrigt bekræfte de seneste års danske politik i WTO med vægt på hensyn til ulande og miljø.

## Konfrontationer i klima-marathon

*Af Lars Georg Jensen, WWF Verdensnaturfonden*

*"Skal dansk klima- og energipolitik være konfrontationsemne eller samarbejdsområde?"*

Skal dansk klima- og energipolitik være konfrontationsemne eller samarbejdsområde? Det var det centrale spørgsmål, da Folketinget for nylig havde forespørgselsdebat om Regeringens nye klimastrategi. Svaret var givet på forhånd: Regeringen havde nemlig indgået en aftale med Dansk Folkeparti om at stemme for sin dagsorden, der slet og ret siger:

"I det Folketinget har noteret sig regeringens klimastrategi, baseret på princippet om mest miljø for pengene, opfordres regeringen til med udgangspunkt i denne at sikre, at den kommende indsats sker omkostningseffektivt, herunder med anvendelse af kvoter og fleksible mekanismer. En revision af indsatsen imødeses i 2006".

*"intet forsøg fra regeringen på at indgå i et bredt samarbejde"*

Og sådan blev det så. Efter en debat der tog lige så lang tid, som det ville tage en kenyaner at løbe to maratonløb, måtte oppositionen strække våben: Der var ingen luns til dem; intet forsøg fra regeringen på at indgå i et bredt samarbejde om klima- og energipolitikken. Tidligere Miljø- og Energiminister Svend Auken påpegede det naturstridige i at føre blokpolitik på energiområdet, idet han henviste til, at investeringer i energisektoren altid rækker længere, end nogen regering kan håbe på at sidde ved magten.

Men det argument bed ikke på regeringen, der først og fremmest interesserer sig for perioden 2008-2012 – første forpligtelsesperiode i Kyoto-protokollen.

*"Man kan undre sig over, hvad det er"*

Miljøminister Hans Christian Schmidt rundede debatten af ved at ærgre sig over, at der havde været så megen debat om den russiske varme luft. For som han konstaterede flere gange: "alle kvoter er lige gode for miljøet". Man kan godt undre sig over,

*for en rådgivning,  
ministeren har  
modtaget"*

hvad det er for en rådgivning, ministeren har modtaget fra sine embedsmænd forud for sådan en udtalelse.

Dernæst benyttede ministeren lejligheden til at rose alle partiers ordførere, med undtagelse af Svend Auken og Enhedslistens Kjeld Albrechtsen. Især Dansk Folkepartis Jørn Dohrmann havde, med ministerens ord, bidraget med "god substans"...

*"Men én ting er  
sikkert: Debat  
bliver der!"*

Trods mere end fem timers debat kastede Folketingsdebatten ikke lys over, hvordan klimadebatten skal føres videre i den kommende tid. Men én ting er sikkert: Debat bliver der!

## SMV-ressourcen i miljøbistanden

*Steffen Thomsen, Håndværksrådet*

*"Kun lommeuld  
kommer som  
bekendt af ingen-  
ting – ikke en  
førerposition op  
miljø- og  
energiområdet."*

Gennem den hidtidige aktive danske politik med miljøbistanden har man opnået to væsentlige resultater: Man har tilvejebragt et bedre miljø i mange udsatte områder af verden, og man har i Danmark opbygget en solid know-how på kost-effektive miljø- og energiløsninger. Kun lommeuld kommer som bekendt af ingenting - ikke en førerposition på miljø- og energiområdet. Denne er blandt andet et resultat af en meget målrettet teknologiudvikling hos især en masse små og mellemstore danske virksomheder. Håndværksrådet kan frygte, at et skift i den danske miljøbistand til en mere afventende og passiv holdning vil medføre, at vi taber terræn i forhold til vores nabolande, mens en vigtig know-how-ressource risikerer at visne hen. Vi burde ikke tabe muligheden for en fortsat fornuftig kobling mellem miljø-, energi- og erhvervspolitikken i en situation, hvor "alternative" energiproduktionsteknologier i løbet af få år for alvor vil boome. Stafetten vil da blive grebet af blandt andet tyske og engelske virksomheder, fordi regeringerne her mere aktivt satser på fremtidens energiteknologier.

Vi ser fortsat mange uudnyttede muligheder i fastbrændselsanlæg, biogasanlæg, sol-varmeanlæg, industriel kraftvarme m.m. - og også muligheder for betragtelige energibesparelser i danske boliger og private og offentlige virksomheder. Med en fortsat aktiv satsning på dette område kan man opretholde og udbygge den nuværende energi- og miljøeksport på ca. 30 mia. kr./år og 30.000 beskæftigede.

*"Opkøb af  
udnyttede  
russiske CO2-  
kvoter, [...], bør [...] ikke være en*

At store danske produktionsvirksomheder og energiproducenter kan købe sig til CO2-reduktioner i blandt andet Østeuropa gennem de fleksible klimamekanismer kan på mange måder være en gevinst for alle parter og skal være en del af en aktiv

*smutvej frem mod  
2012-målet.”*

dansk klimapolitik. Opkøb af uudnyttede russiske CO2-kvoter, den såkaldte varme luft, bør derimod ikke være en nem smutvej frem mod 2012-målet.

## Dansk industri sætter pris på klimaet

*Af Mette Nedergaard, WWF Verdensnaturfonden*

Dansk Industri forsøgte med konferencen "Sæt pris på klimaet" den 25. marts at sætte fokus på implementering frem for politik og strategi uden dog reelt at komme målet meget nærmere.

*"Erhvervslivet [...] efterlyste flere retningslinier og rådgivning"*

Konferencen tydeliggjorde, at regeringen helt klart tiltænker erhvervslivet en stor rolle i forbindelse med at opfylde Danmarks forpligtelser under Kyoto-protokollen uden dog at løfte sløret for, hvordan regeringen har tænkt sig, at det skal gennemføres. Erhvervslivet stillede sig generelt positivt overfor at skulle spille en rolle, men efterlyste flere retningslinier og mere rådgivning. Budskabet om satsning på billige CO2-besparelser i Østeuropa og i udviklingslande blev budt velkomment, men den store usikkerhed om finansiering og ansvar blev ikke manet til jorden. Tilbage stod ministerierne på den ene side med ønske om og vilje til at "løbe markeder i gang", men uden den større forståelse for erhvervslivets interesser. Erhvervslivet stod på den anden side med behov for klare linier, konkrete tiltag og frem for alt sikkerhed.

Prisen for den store usikkerhed kan derfor ende med, at de billigste CO2-besparelser bliver fundet på det hjemlige marked, hvor erhvervslivet kender muligheder, omkostninger og betingelser.

## Irak-krigen i et humanitært perspektiv

*Af Rasmus Helveg Petersen, Folkekirken Nødhjælp*

*"Fra et humanitært perspektiv er krigens problemer mange."*

Irak-krigen vil koste tusinder af menneskeliv, og millioner bliver berørt i større eller mindre grad. Fra et humanitært perspektiv er krigens problemer mange.

Der er krigsførelsen selv, som altid betyder død og ødelæggelse for de civile. Men der er en række forhold i Irak-krigen, der synes at forværre den humanitære situation for civilbefolkningen. Både de allierede og Iraks eget styre er hver især ansvarlig for visse af forholdene. Brugen af civile som menneskelige skjolde, og luftbombardementer af områder med civile er nogle af de græselste eksempler. Men slemt er også

brugen af klyngebomber, der før har vist sig at være ekstremt dødeligt efter selve krigshandlingen, hvor de ueksploderede bomber ligger spredt ud over store områder, og fungerer som landminer. Krigen medfører også en total afbrydelse af fødevarer- og medicinforsyningerne, som befolkningen er afhængig af, og afbrydelsen af vand og elektricitet medfører sundhedsproblemer.

*"Imod militær logik at lade nødhjælpsforsyninger slippe ind i byen."*

*"Eftersom FN ikke har en rolle i selve konflikten, har FN heller ikke et overansvar"*

I denne krig er der ingen garanti for, at nødhjælpsorganisationerne får adgang til belejrede Irakiske byer, og der er ingen garanti for, at civile får lov at forlade byerne. Hvis for eksempel Basra er belejret i længere tid, vil det være imod militær logik at lade nødhjælpsforsyninger slippe ind i byen. Det vil også være imod irakisk militærlogik at lade indbyggerne flygte fra byen. Derfor risikerer belejringen af for eksempel Basra at blive langt mere blodig end strengt nødvendigt. Eftersom FN ikke har en rolle i selve konflikten, har FN heller ikke et overansvar for de humanitære forsyninger til de civile i Irak. Dermed er der en overhængende fare for overtrædelse af den såkaldte "Code of Conduct", der gælder for de humanitære organisationer i en krigstilstand. Blandt de vigtigste regler her er, at hjælpen aldrig under nogen omstændigheder må være partisk, men skal følge nøden. Der er ikke givet nogen garantier for nødhjælpen fra de krigsførendes side.

## Sviger Danmark EU's nye naboer?

*Af Kim Carstensen, WWF Verdensnaturfonden*

I forbindelse med EU's udvidelse har regeringen gentagne gange pointeret, at Danmark ikke vil fortsætte den bilaterale miljøstøtte til de nye medlemslande. De vil i stedet være henvist til støtte fra EU's forskellige kasser.

Man kan diskutere regeringens holdning til det spørgsmål. Til gengæld bør der ikke være nogen diskussion om, at Danmark skal videreføre den bilaterale miljøstøtte til de lande, der nu bliver EU's nye naboer. Den tanke har der også været bred opbakning til blandt folketingets partier.

*"der er et klart behov for en fortsat bilateral indsats, hvis landene skal blive klar til medlemskab af EU"*

Ud over Rusland er det fuldstændig oplagt at fortsætte støtten til Bulgarien og Rumænien. Ifølge rapporter udarbejdet i år af miljøministeriet har den hidtidige støtte givet meget gode resultater, og der er et klart behov for en fortsat bilateral indsats, hvis landene skal blive klar til medlemskab af EU i 2007. For Rumæniens vedkommende er problemet, at landet p.t. ikke engang har teknisk kapacitet til at søge penge fra EU-kasserne, så her kan en fleksibel dansk støtte gøre en virkelig

forskel.

Alligevel tyder meget på, at regeringen overvejer at droppe støtten til Bulgarien og Rumænien. I hvert fald hører vi nødråb fra både NGO'er og politikere i de to lande, som føler, at de får en kold skulder fra deres kontakter i den danske regering. Fra bulgarsk side er der sendt breve fra både parlamentet, miljøministeren og premierministeren, alle med en bøn til Danmark om at fortsætte støtten.

*“ude at trit med den flotte retorik om vores ansvar for EU's nye naboer.”*

Det vil være en skandale, hvis regeringen vælger at stoppe miljøbistanden til Bulgarien og Rumænien. Og det vil være fuldstændig ude af trit med den flotte retorik om vores ansvar for EU's nye naboer.

## ARRANGEMENTER

### Åbent hus hos Ibis

Tirsdag den 01.04.03

Kl. 19.00 hos Ibis, Nørrebrogade 68B, 2200 Kbh. N

Mød Ibis' koordinatore fra Latinamerika og Afrika. Hør om uddannelsesperspektiver i Ibis' arbejde og mød bagefter de enkelte koordinatore i et mere uformelt fora.

Mere information på [www.ibis.dk](http://www.ibis.dk)

### Uddannelse for Alle inden 2015

Mandag den 07.04.03

Kl. 19.00 i Rundetårn Købmagergade 52A, 1150 Kbh. K (entre 20 kr.)

I dag har 115 millioner ikke adgang til en uddannelse.

Debatmøde med bl.a. Carsten Jensen, Louise Hilditch (ActionAid) og Camilla Helgø (NORAD) om børns rettigheder til en uddannelse.

Mere information på [www.ibis.dk](http://www.ibis.dk)

### Sociale bevægelse i Latinamerika

Tirsdag den 08.04.03

Kl. 19.00 hos Ibis, Odensegade 4b, 8000 Århus C

Ibis' nationale programmedarbejdere fra Peru, Bolivia, Ecuador, Guatemala, Honduras og Guatemala fortæller om de sociale bevægelsers rolle i Latinamerika.

Mere information på [www.ibis.dk](http://www.ibis.dk)

### Mad & Musik – Økologi & Kultur

er navnet på en ny kultur- og musikforening, hvis formål er at skabe almennyttige kulturelle sammenhænge og samling om

musik og andre kunstarter samt omkring en bæredygtig økologisk kultur.

Første arrangement er fredag d. 2. maj 2003

kl. 18.30-02.00 i aulaen på Ollerup Friskole, Sydfyn – oplev

bl.a.:

### **Bæredygtighed og grundloven**

Grundlovsdag torsdag d. 5. juni 2003,

afholder Øko-net et debatmøde om indskrivningen af bæredygtighedsprincippet i grundloven. Mødet holdes om eftermiddagen på Den frie Lærerskole i Ollerup ved Svendborg.

Det endelige program for debatmødet vil blive annonceret i Nyhedsbladet Øko-net og på [www.eco-net.dk](http://www.eco-net.dk) i maj. Følgende indledere er allerede på programmet:

John Nordbo (sekretariatsleder i 92-gruppen), Mikael Witte (forfatter), John Holten-Andersen (tidligere sekretariatschef i Naturrådet) og Anne Mette de Visser, (Øko-net).

Nærmere oplysninger fås hos Øko-net på tlf. 62 24 43 24

### **MØDERÆKKE: KAN DANMARK OG EU LEVE OP TIL KYOTO-MÅLENE?**

- CO<sub>2</sub>-kvotehandling, u-lands- og Østprojekter
- Investering i en bæredygtig energisektor i Danmark
- Hvordan spiller liberaliseringen af energisektorerne ind?

#### ♦ **Tirsdag d. 06.05.03**

Kl. 15-18 på Københavns Rådhus, Forsynings- og Miljøforvaltningen, 1. sal

Arr. og tilmelding: Europas Miljø (tlf: 3315 0977) og EnergiDebat (tlf. 3318 1938).

E-mail: [info@europasmiljoe.dk](mailto:info@europasmiljoe.dk).

Musikteater-forestillingen 'Friheden tur/retur – en hyldest til Jan Toftlund', med Benny Holst, Lasse Helner og Kell Dalager.

Thomas Hartung fra Aarstiderne a/s holder festtalen under den økologiske festmiddag, der serveres af Nørhvegård fra Langeland og Den Grønne Gren fra Ærø.

Nærmere information fås på: [www.03-03-03.dk](http://www.03-03-03.dk) eller tlf. 62 24

43 24 eller e-mail: [03-03-03@eco-net.dk](mailto:03-03-03@eco-net.dk)

## **REDAKTION**

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af John Nordbo, 92-gruppen, Ida Thuesen og Theresa Kjærside, WWF Danmark.

Tidligere numre kan ses på [www.92grp.dk](http://www.92grp.dk)

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til

[t.kjaerside@wwf.dk](mailto:t.kjaerside@wwf.dk).